

Näyttötutkinnon perusteet

**KENGITYSSEPÄN
AMMATTITUTKINTO
2006**

OPETUSHALLITUS
UTBILDNINGSSTYRELSEN

Dno 25/011/2006
MÄÄRÄYS Velvoittavana
noudatettava
Päivämäärä 17.5.2006
Voimassaoloaika
1.7.2006 alkaen toistaiseksi
Säännökset, joihin toimivalta
Määräyksen antamiseen perustuu
L 631/1998 13 § 2 mom
Kumoaa määräyksen nro 1/011/1997
Muuttaa määräystä nro

KENGITYSSEPÄN AMMATTITUTKINNON PERUSTEET

Opetushallitus on päättänyt kengitysseppän ammattitutkinnon perusteista, joita on noudatettava 1.7.2006 lukien toistaiseksi.

Tutkintoon tai sen osaan valmistavan koulutuksen järjestäjän on laadittava ja hyväksyttävä koulutusta varten opetussuunnitelma noudattaen, mitä näissä tutkinnon perusteissa on määrätty. Ammattitaidon näytöt on järjestettävä osana valmistavaa koulutusta.

Tutkintotoimikunta, tutkinnon järjestäjä ja koulutuksen järjestäjä eivät voi jättää noudattamatta tutkinnon perusteita tai poiketa niistä.

Pääjohtaja

Kirsi Lindroos

Opetusneuvos

Juhani Lapiolahti

SISÄLLYSLUETTELO

1	Luku	
	NÄYTTÖTUTKINTOJEN TEHTÄVÄT JA TAVOITTEET	7
	1 § Näyttötutkinnot	7
	2 § Näyttötutkintoihin valmistava koulutus	7
	3 § Ammattitaidon osoittamistapojen ja tutkintosuoritusten arvioinnin yleiset perusteet	7
2	Luku	
	KENGITYSSEPÄN AMMATITUTKINNON MUODOSTUMINEN	8
	1 § Tutkinnon osat	8
3	Luku	
	KENGITYSSEPÄN AMMATITUTKINNOSSA VAADITTAVA AMMATITAITO JA ARVIOINNIN PERUSTEET	9
	1 § Hevosen tuntemus	9
	a) Ammattitaitovaatimukset	9
	b) Arvioinnin kohteet ja kriteerit	9
	2 § Kengitysmateriaalin tuntemus ja käsittely	11
	a) Ammattitaitovaatimukset	11
	b) Arvioinnin kohteet ja kriteerit	12
	3 § Hevosen kengittäminen	13
	a) Ammattitaitovaatimukset	13
	b) Arvioinnin kohteet ja kriteerit	13
	4 § Hevostalous ja yritystoiminta	14
	a) Ammattitaitovaatimukset	14
	b) Arvioinnin kohteet ja kriteerit	15
	5 § Ammattitaidon osoittamistavat	16
Liite	Ammatin kuvaus	18

NÄYTTÖTUTKINTOJEN TEHTÄVÄT JA TAVOITTEET

1 § Näyttötutkinnot

Näyttötutkinnot ovat ammattitaidon hankkimistavasta riippumattomia. Koulutuksessa, työelämässä ja harrastuksissa hankittua osaamista voidaan hyödyntää tutkinnoissa vaaditun ammattitaidon näytöissä.

Näyttötutkinnot ovat rakenteeltaan modulaarisia. Ne muodostuvat työelämästä ja sen kehittymistarpeista johdetuista tehtäväkokonaisuuksista, joille on ominaista toiminnallisen ja tiedollisen perustan yhteisyys, ammattitaidon monipuolisuus sekä työprosessin ja sen tulosten yhdentyminen. Tutkinnon osa muodostaa ammattipätevyyyden osa-alueen, joka voidaan erottaa luonnollisesta työprosessista itsenäisesti arvioitavaksi kokonaisuudeksi. Näytöt järjestetään ja suoritetaan joustavasti tutkinnon osa kerrallaan. Koko tutkinnon sijasta tavoitteena voi olla myös tietyn tai tiettyjen tutkinnon osien suorittaminen.

Ammattitaitovaatimusten kuvauksen perustana on pätevyystyyppitys, jonka katsotaan parhaiten soveltuvan ammattialalle. Kuvauksessa keskitytään ammatin ydintoimintojen vaatimuksiin, toimintaprosessien hallintaan ja laaja-alaiseen ammattikäytäntöön. Vaatimukset kattavat myös työelämässä tarvittavan kielitaidon ja sosiaaliset valmiudet.

2 § Näyttötutkintoihin valmistava koulutus

Näyttötutkintoihin osallistumiselle ei muodollisesti voida asettaa koulutukseen osallistumista koskevia ennakkoehtoja. Pääsääntöisesti tutkinnot suoritetaan kuitenkin erilaisen valmistavan koulutuksen yhteydessä.

Valmistavan koulutuksen järjestäjän tulee vahvistaa opetussuunnitelma tutkintojen perusteiden mukaiseksi. Koulutus ja siihen sisältyvät näytöt on jäsennettävä tutkinnon osien mukaisesti. Koulutuksen järjestäjän velvollisuutena on järjestää näytöt osana valmistavaa koulutusta. Opiskelijan velvollisuutena on osallistua näyttöihin osana opintojaan.

Ammatillisena peruskoulutuksena suoritettavaan perustutkintoon sisältyvät yhteiset opinnot eivät ole pakollisia koulutuksessa, joka valmistaa näyttötutkintona suoritettavaan perustutkintoon. Niiden tavoitteet tulee ottaa kuitenkin soveltuvin osin huomioon opetussuunnitelmassa ja opetuksen järjestämisessä.

3 § Ammattitaidon osoittamistapojen ja tutkintosuoritusten arvioinnin yleiset perusteet

Näyttöjen arviointi edellyttää järjestelmällistä aineiston keräämistä, päätöksentekoa ja dokumentointia tutkinnon suorittajan ammatillisista ja työtoimintavalmiuksista suhteessa tutkinnon perusteissa määriteltyihin ammattitaitovaatimuksiin ja arviointikriteereihin. Arvioinnin painopisteen tulee olla tekemisessä ja työssä toimimisessa.

Taito tai osaaminen on arvioitava pääsääntöisesti suoraan vastaavasta työtoiminnasta.

Näyttöympäristön tulee olla todellinen tai mahdollisimman aito. Arvioinnissa tulee käyttää monipuolisesti erilaisia ja ensisijaisesti laadullisia arviointimenetelmiä, kuten havainnointia, haastatteluja, kyselyjä, aikaisempia dokumentoituja näyttöjä sekä itse- ja ryhmäarviointia. Näytöt tulee järjestää tutkinnon osittain siten, että niissä voidaan arvioida ammatinhallinnan kannalta keskeisten tavoitteiden saavuttamista.

Arvioinnin kohteilla ilmaistaan osaamisen alueet, joihin arvioinnissa kiinnitetään erityisesti huomiota. Huomio tulee kiinnittää ydintaitoihin, työn perustana olevan tiedon hallintaan, työmenetelmiin, työvälineiden ja materiaalien hallintaan sekä työprosessin hallintaan. Sekä arvioinnin kohteet että kriteerit johdetaan vastaavan tutkinnon osan ammattitaitovaatimuksista. Arvioinnin kohteisiin perustuvat arviointikriteerit kuvaavat ja täsmentävät eritasoisia suorituksia. Kriteereillä ilmaistaan kynnykset, joiden avulla erotellaan eritasoiset suoritukset.

2 Luku

KENGITYSSEPÄN AMMATTITUTKINNON MUODOSTUMINEN

1 § Tutkinnon osat

Kengityssepän ammattitutkinto sisältää neljä (4) pakollista tutkinnon osaa. Nämä ovat:

- 1) Hevosen tuntemus
- 2) Kengitysmateriaalin tuntemus ja käsittely
- 3) Hevosen kengittäminen
- 4) Hevostalous ja yritystoiminta.

Tutkinnon suorittamiseksi ja tutkintotodistuksen saamiseksi on kaikki tutkinnon osat suoritettava hyväksytysti.

Hevosen tuntemus
Kengitysmateriaalin tuntemus ja käsittely
Hevosen kengittäminen
Hevostalous ja yritystoiminta

Kuvio 1. Kengitysseppän ammattitutkinnon osat.

3 Luku

KENGITYSSEPPÄN AMMATTITUTKINNOSSA VAADITTAVA AMMATTITAITO JA ARVIOINNIN PERUSTEET

1 § Hevosen tuntemus

a) Ammattitaitovaatimukset

Tutkinnon suorittaja tuntee Suomessa pidettävät hevosrodut ja niiden käyttö-tarkoitukset, ulkomuodon ja tuntomerkit sekä pystyy tunnistamaan hevositysilön. Hän tuntee hevosen lajinmukaisen käyttäytymisen ja käsittelyn, anatomian, elin-toiminnot sekä ruoansulatuksen ja ruokinnan. Hän tuntee tarkasti hevosen tuki- ja liikuntaelinten rakenteen ja toiminnan sekä erityisesti kavion toimintamekanismin. Hän osaa arvioida hevosen jalka- ja varvasasennot paikalla ja liikkeessä sekä tuntee virheellisten asentojen ja liikkeiden aiheuttamat rasitustekijät.

Tutkinnon suorittaja tunnistaa hevosen ontuman ja sen tyypit sekä tuntee ontumatutkimuksen perusteet. Hän osaa käyttää pakkokeinoja asianmukaisesti ja tuntee rauhoitusaineiden käytön. Hän tuntee ontumatutkimuksen diagnostiset apukeinot ja -välineet ja tietää, miten kengitysseppä voi hyödyntää niitä työssään. Hän tuntee tavallisimmat tuki- ja liikuntaelinten vammat ja sairaudet sekä hoito-periaatteet. Hän tuntee tarkasti kavion sairaudet ja vammat, tunnistaa kasvuiän häiriöt ja hallitsee varsan kavionhoidon. Hän osaa hevosen terveydenhuollon ja yleissairaanhoidon perusteet. Hän tuntee yleisimmät sairaudet ja vammat ja pystyy antamaan ensiavun. Hän osaa neuvoa hevosenomistajia hevosen käsittelyssä ja kavionhuollossa sekä sairauksien ja vammojen ehkäisyssä.

b) Arvioinnin kohteet ja kriteerit

Tämän tutkinnon osan ammattitaidon arvioinnissa on kiinnitettävä huomiota erityisesti seuraaviin kohtiin:

- hevosrotujen, hevosten käyttötyyppien ja ulkomuodon tuntemus
- hevosityksilön tunnistaminen
- hevosen käyttäytymisen ja käsittelyn tuntemus
- anatomian, fysiologian ja ruokinnan tuntemus
- jalka-asentojen ja liikkeiden arviointi
- ontuman ja ontumatutkimuksen tuntemus
- tuki- ja liikuntaelinten vammojen ja sairauksien sekä hoitoperiaatteiden tuntemus
- raajojen kasvuhäiriöiden ja varsan kavionhoidon tuntemus
- yhteistyötaidot
- hevosen terveydenhuollon ja yleissairaanhoidon tuntemus
- työturvallisuuden huomioon ottaminen
- neuvontataidot.

Hyväksytyt suoritukset

Tutkinnon suorittaja tuntee yleisimmät Suomessa käytettävät hevosrodut ja -tyypit. Hän osaa määrittää hevosen värit ja tuntomerkit, pystyy laatimaan hevosityksilöstä kirjallisen kuvauksen tunnistamista varten ja pystyy itse hevosityksilön tunnistamiseen. Hän tuntee tammojen ja oriiden seksuaalisen käyttäytymisen sekä ymmärtää astutuksen, tiineyden, varsomisen ja imetyksen aiheuttamat muutokset hevosen käsiteltävyydessä. Hän tuntee hevosen luuston, nivelten, jänteiden ja lihaksiston rakenteen ja toiminnan sekä muun anatomian pääpiirteet. Hän on selvillä terveen hevosen hengityksen, verenkierron, ruoansulatuksen ja hermojärjestelmän fysiologiasta sekä tietää elinten normaalia toimintaa ilmentävät lukuarvot ja muut kuvaajat. Hän tietää hevosen ruokinnan periaatteet erilaisissa ympäristö- ja rasitusolosuhteissa.

Tutkinnon suorittaja tuntee yksityiskohtaisesti hevosen raajojen anatomian ja kaviomekanismin toiminnan. Hän osaa arvioida erilaiset jalka- ja varvasasennot sivulta, edestä ja takaa. Hän tuntee hevosen normaalit sekä normaalista poikkeavat liiketyypit, kuten kerimisen, melomisen ja levittämisen, sekä vahingoittavat liiketyypit, kuten lyömisen ja takomisen. Hän pystyy arvioimaan hevosen liikkeet käynnissä ja ravissa. Hän on selvillä virheellisten jalka-asentojen ja liikkeiden niveliin, jänteisiin ja muihin tukikudoksiin aiheuttamista rasituksista ja niiden seurauksista.

Tutkinnon suorittaja pystyy havaitsemaan hevosen ontuman ja tietää, mitä jalkaa hevonen ontuu, sekä osaa arvioida, onko kyseessä tukeutumisen vai liikeontuma. Hän tietää, millä tavalla ja missä toimenpidejärjestyksessä ontumatutkimus tehdään. Hän pystyy avustamaan eläinlääkäriä ontumatutkimuksessa sekä sairauden tai vamman

hoitosuunnitelman laadinnassa ja toteutuksessa. Hän osaa käyttää tarvittaessa tavallisia pakkokeinoja, kuten huulipuristinta, ja hän tietää, mihin tarkoituksiin ja missä tilanteissa rauhoitusaineita käytetään. Hän tuntee hermo- ja nivelpuudutukset sekä ymmärtää niiden käyttötarkoituksen. Hän on tietoinen röntgen- ja kaiku- kuvauksen sekä laboratoriotutkimuksen tarjoamista diagnostisista mahdollisuuksista ja niiden rajoituksista. Hän pystyy havaitsemaan tavallisimmat luusto-, nivel- ja jännevammat, kuten liikaluu, vaikeat nivelrikot ja jännerevähdykset, sekä ohjaamaan ne oikeaan hoitoon.

Tutkinnon suorittaja tuntee poikkeavat kaviomuodot sekä kavion sairaudet ja vammat, kuten sarveiskavion viat ja vammat, martokavion tulehdukset, sädeluuntuman ja kaviokuumeen, sekä tietää niiden hoitoperiaatteet. Hän osaa vuolla varsan kavion ja tunnistaa kasvuiän sairaalloiset muutokset, kuten virheelliset nivelkulmautumiset, jänneketistumat ja kuulumuodostumat, sekä osaa ohjata varsan asianmukaisesti tutkimuksiin ja hoitoon.

Tutkinnon suorittaja tuntee yleisimpien hevossairauksien oireet ja pystyy niiden perusteella tekemään johtopäätöksiä sairauden tai vamman vakavuudesta. Hän osaa antaa ensiapua äkillisissä tapaturmissa ja sairaustapauksissa sekä pystyy antamaan eläinlääkärille havaintojensa perusteella esitiedot ja kuvaukset tapauksesta. Hän osaa käsitellä hevosta niin, että toiminta on turvallista hänelle itselleen, hevoselle ja ympäristölle. Hän tuntee hevosen ehkäisevän terveydenhuollon merkityksen ja pystyy antamaan neuvoja hevosten rokotuksista, loishäädöstä, ruokinnasta, hammashuollosta sekä käsittelystä ja varusteiden käytöstä.

2 § Kengitysmateriaalin tuntemus ja käsittely

a) Ammattitaitovaatimukset

Tutkinnon suorittaja tuntee hevosen kengittämisessä käytettävät materiaalit ja osaa käsitellä niitä. Hän hallitsee teräksen muokkausmenetelmät ja lämpökäsittelyt sekä osaa tehdä kengityksessä tarvittavat hevosenkengät. Hän osaa tehdä myös tavallisimmat työvälineet ja huoltaa ne. Hän hallitsee poraamisen, kierteyttämisen ja hiomisen. Hän on perehtynyt eri materiaalien liitos- ja katkaisumenetelmiin ja hallitsee teräksen hitsauksen ja juottamisen eri menetelmin. Hän osaa käyttää ahjoa ja tehdä pultti- ja niittiliitoksia.

Tutkinnon suorittaja on perehtynyt erikoiskenkien valmistuksessa ja kavionpaikkauksessa käytettäviin materiaaleihin ja osaa työstiä niitä. Hän tuntee materiaalien käsittelyyn liittyvät ympäristö- ja turvallisuusriskit ja osaa ennaltaehkäistä niitä. Hän ymmärtää kuulon ja näön suojaamisen merkityksen, tietää ammatista aiheutuvat rasitukset tukielimille ja ottaa nämä huomioon työssään. Hän on perehtynyt paloturvallisuuteen ja toimii siitä annettujen määräysten mukaan.

b) Arvioinnin kohteet ja kriteerit

Tämän tutkinnon osan ammattitaidon arvioinnissa on kiinnitettävä huomiota erityisesti seuraaviin kohtiin:

- kengitysmateriaalien tuntemus ja muokkaustaidot
- hevosen peruskengän tekeminen
- työvälineiden teko- ja huoltotaito
- erikoiskenkien valmistus
- kavionpaikkausmateriaalien tuntemus ja työstötaito
- koneiden ja työvälineiden käyttötaito
- ympäristövaatimusten huomioon ottaminen
- työturvallisuuden ja ergonomian noudattaminen
- paloturvallisuusmääräysten noudattaminen.

Hyväksytyt suoritukset

Tutkinnon suorittaja tuntee tavallisimpien kengityksessä käytettävien materiaalien ominaisuudet sekä osaa muokata ja liittää niitä toisiinsa. Hän osaa valmistaa hevosen peruskengän teräksestä ja liittää siihen lisärakenteita niin, että ne kestävät hevosen niihin kohdistamat rasitukset. Teräksen lisäksi hän osaa muokata ja työstää myös muita kengityksessä käytettäviä materiaaleja, kuten alumiinia ja muovia. Tarvittaessa hän kykenee valmistamaan erikoiskengän yhteistyössä asiantuntijan kanssa ja hänen opastuksellaan. Hän tuntee tavallisimmat kavionpaikkauksessa käytettävät materiaalit ja niiden ominaisuudet ja osaa työstää niitä. Hän on selvillä kengitystyössä tarvittavien työkalujen valmistamismenetelmistä ja lämpökäsittelystä niin, että osaa valmistaa kengitystyökaluista tavallisimpia, kuten erilaisia pihtejä, lyömäveitsiä ja vuolupuukkoja. Hän osaa kunnostaa ja teroittaa työkalunsa.

Tutkinnon suorittaja osaa käyttää tavallisimpia metallipajan työvälineitä ja huolehtia niiden kunnosta. Hän osaa porata, kierteyttää ja hioa eri materiaaleja koneellisesti ja käsin. Hän osaa hitsata valokaari-, kaasu- ja ahjomenetelmällä ja arvioida menetelmien etuja ja haittoja niin, että pystyy valitsemaan niistä kulloiseenkin työhön sopivan. Työssään hän osoittaa kekseliäisyyttä ja ongelmanratkaisukykyä niin, että pystyy työskentelemään hankalissakin olosuhteissa puutteellisin työvälinein laadun silti oleellisesti kärsimättä.

Tutkinnon suorittaja tuntee eri materiaalien käyttöön liittyvät ympäristöriskit ja välttää ympäristöhaittojen lisäämistä. Hän on asennoitunut käyttämään suojavarusteita ja ergonomisesti oikeita työasentoja. Hän pystyy tunnistamaan työturvallisuusriskit ja ottaa ne sekä työturvallisuusmääräykset huomioon työssään. Hän tuntee paloturvallisuusmääräykset ja toimii niiden mukaan. Hänellä on voimassa oleva tulityökortti.

a) Ammattitaitovaatimukset

Tutkinnon suorittaja osaa kengittää hevosen käyttömuodon ja rodun vaatimusten mukaisesti. Kengityksessä hän ottaa huomioon erityisesti eläimen rakenteen, liikkeet ja kaviomuodot, jalan ja kavion anatomian ja toimintamekanismit sekä verenkierron. Hän osaa korjata kengityksellä hevosen epäsäännöllisiä ja virheellisiä jalka-asentoja ja kaviomuotoja. Hän tunnistaa myös sairaalloiset jalka-asennot ja kaviomuodot ja on perehtynyt niiden hoidon periaatteisiin. Hän erottaa ulkoisen tekijän aiheuttaman epäsäännöllisyyden, virheellisyyden tai sairaalloisuuden synnynnäisestä sekä tiedostaa hevosen iän vaikutuksen kavion muotoon. Hän osaa tehdä korjaustoimenpiteiden vaatimat kengät.

Tutkinnon suorittaja on perehtynyt hevosen kavion ja tavallisimpien tuki- ja liikuntaelinten vammoihin ja sairauksiin. Hän tuntee vammojen ja sairauksien kengittämällä tapahtuvan hoidon periaatteet. Tarvittaessa hän kykenee myös tavallisimpien vammojen ensihoitoon. Hän tunnistaa kasvuiän sairaudet ja vammat, on perehtynyt varsan kavionhoitoon ja osaa tehdä varsalle hoitavan kengityksen.

Tutkinnon suorittaja osaa käsitellä hevosta, on tietoinen sen reaktioista ja ottaa ne toimituksissa huomioon. Kengittämisessä hän ottaa huomioon eläinsuojelu- ja työturvallisuusmääräykset. Hän kykenee yhteistyöhön eri tahojen kanssa ja osaa pitää asiakasrekisteriä.

b) Arvioinnin kohteet ja kriteerit

Tämän tutkinnon osan ammattitaidon arvioinnissa on kiinnitettävä huomiota erityisesti seuraaviin kohtiin:

- kavion vuolu
- kengän muotoilu
- kengän sovittaminen ja kiinnitys
- virheellisten kavionmuotojen ja jalka-asentojen korjaaminen
- sairaskengitys
- eläinsuojelumääräysten noudattaminen
- työturvallisuuden noudattaminen
- yhteistyötaidot
- asiakasrekisterin pitäminen.

Hyväksytty suoritus

Tutkinnon suorittaja osaa vuolla hevosen kavion luonnolliseen, hevosen rakenteen ja liikkeen mukaiseen muotoon. Hän osaa ottaa huomioon kavion sarveiskotelon rakenteen ja tukeutumisperiaatteen sekä kavion tuki- ja verenkiertojärjestelmän niin, että kengityksen ansiosta hevonen on tasapainoinen, liikkuu rennosti ja halukkaasti erilaisilla alustoilla ja suoriutuu tehtävistään hyvin.

Tutkinnon suorittaja osaa valita sopivan materiaalin ja kenkätyypin sekä muotoilla kengän rakenteen ja tasapainon sekä liikkeiden edellyttämällä tavalla. Hän osaa sovittaa kengän sekä kylmänä että kuumana niin, että se tukee kavion luonnollista rakennetta ja edesauttaa sen säilymistä ja tuki- ja verenkiertojärjestelmän toimintaa. Hän osaa kiinnittää kengän kestävästi.

Tutkinnon suorittaja kykenee oikaisemaan virheellisiä kaviomuotoja ja jalka-asentoja vuoleamalla ja valitsemalla asianmukaisen kengän. Hän osaa arvioida oikaisutoimien tarpeellisuuden sekä mahdollisuudet ottaen huomioon hevosen iän ja käytön. Hän on perehtynyt tavallisimpien kaviosairauksien ja -vammojen hoitavan kengityksen periaatteisiin ja tietää kengityksen rajallisuuden hoitokeinona. Yhteistyössä eläinlääkärin kanssa hän osaa järjestää kaviosairauksien ja vammojen jatkohoidon. Hän tuntee varsan virheellisten jalka-asentojen hoitavan kengityksen ja osaa tehdä sen yhteistyössä eläinlääkärin kanssa. Hän tuntee kavionpaikkauksessa käytettävät materiaalit ja niiden ominaisuudet sekä osaa valita ja muokata materiaalin korjattavan kohteen vaatimusten mukaan.

Tutkinnon suorittaja tuntee eläinsuojelumääräykset, noudattaa niitä ja käyttäytyy eläintä kohtaan asiallisesti ja pakkokeinoja välttäen. Hän tuntee työsuojelumääräykset ja noudattaa niitä niin, ettei altista itseään, avustajia tai eläintä tarpeettomille riskeille. Vaaratilanteessa hän osaa turvautua lisäapuun tai keskeyttää työnsä. Hänellä on voimassa oleva EA 1-kortti.

Tutkinnon suorittaja on yhteistyötaiminen ja osaa toimia asiallisesti asiakkaan, hevosen hoitajan, eläinlääkärin sekä tallin muun henkilökunnan kanssa. Toimillaan hän antaa luotettavan kuvan itsestään ja on halukas keskustelemaan työstään ja ammattiasioista. Hän osaa pitää asiakasrekisteriä tietotekniikkaa hyväksi käyttäen tai muulla tavalla.

4 § Hevostalous ja yritystoiminta

a) Ammattitaitovaatimukset

Tutkinnon suorittaja tuntee hevostalouden tuotantomuodot ja on selvillä yrittämisen edellytyksistä alalla. Hän tuntee liikeideakäsitteen ja osaa käyttää sitä yritystoiminnan lähtökohtana. Hän osaa yrityksen perustamista, kirjanpitoa ja verotusta koskevat pääperiaatteet, on selvillä laskentatoimen perusteista ja osaa laatia talousarvion. Hän osaa arvioida yritystoiminnan kannattavuutta, maksuvalmiutta ja vakavaraisuutta. Hän on selvillä yritystoiminnan keskeisistä rahoitusvaihtoehdoista ja alan vakuutustarpeesta. Hän osaa toimia yrittäjänä ja ammatinharjoittajana.

Tutkinnon suorittaja tuntee markkinoinnin perusteet ja osaa markkinoida omaa ammattitaitoaan ja asiantuntemustaan. Hän tuntee verkostotalouden käsitteen ja osaa hyödyntää verkostoitumista yritystoiminnassa. Hän osaa palvella asiakkaita ja toimia erilaisissa vuorovaikutustilanteissa sekä ratkaista ongelmatilanteita. Hän ymmärtää oman toimintansa vaikutuksen yrityksen ulkoiseen kuvaan ja kannattavuuteen. Hän toimii vastuullisesti ja pystyy kommunikoimaan ammatillisissa kysymyksissä myös muulla kuin omalla äidinkielellään. Hän tuntee eläinsuojelua ja

hevostalouden tuotantoympäristöä ohjaavat säädökset. Hän ymmärtää työssä jaksamisen merkityksen, tuntee kokoustekniikan periaatteet ja pystyy käyttämään tietotekniikkaa sekä hankkimaan tarvitsemaansa tietoa.

b) Arvioinnin kohteet ja kriteerit

Tämän tutkinnon osan ammattitaidon arvioinnissa on kiinnitettävä huomiota erityisesti seuraaviin kohtiin:

- hevostalouden ja sen tuotantomuotojen tuntemus
- yrittäjävalmiuksien tuntemus sekä oman yrittäjyyden arviointi ja kehittäminen
- liikeidean tuntemus
- yritystoiminnan käynnistämisen hallinta
- kirjanpidon, laskentatoimen ja verotuksen tuntemus
- rahoituksen suunnittelu ja vakuutustarpeen tuntemus
- kannattavuuden ja taloussuunnittelun tuntemus
- hinnoittelun ja laskutuksen tuntemus
- markkinointi- ja viestintätaidot
- verkostoitumis- ja asiakaspalvelutaidot
- alaa koskevien säädösten, määräyksien ja sopimusten tuntemus
- omasta jaksamisestaan huolehtiminen
- järjestötoiminnan periaatteiden tuntemus
- tietotekniikan käyttötaito
- tiedonhankintataidot.

Hyväksytty suoritus

Tutkinnon suorittaja tuntee pääpiirteittäin hevosen ja sen käyttömuotojen kehityksen ja on selvillä niiden nykyaikaisista käyttötarkoituksista ja kengitykselle asetetuista vaatimuksista. Hän tuntee yrittäjänä menestymisen keskeiset henkilökohtaiset ominaisuudet ja valmiudet sekä tunnistaa itsensä kehittämisen kohteet. Hän tietää liikeidean tarkoituksen, ja hänellä on valmiuksia kehittää omaa yritys-ideaa asiantuntijan avustuksella. Hän tuntee yritystoiminnan lakisäätöiset aloittamistoimet, osaa valita yritysmuodon, on selvillä yrittäjän vastuista ja velvoitteista sekä tarvittavista resursseista ja yritystoiminnan riskeistä.

Tutkinnon suorittaja on selvillä kirjanpidon ja laskentatoimen perusteista ja osaa laatia talousarvion niin, että se ottaa huomioon yrityksen tilan ja tavoitesuunnan. Hän osaa hinnoitella palvelut markkinalähtöisesti ja hoitaa laskutukseen liittyvät toimenpiteet määräysten ja sopimusten mukaan. Hän osaa laatia yksinkertaisia yritystoiminnan kannattavuutta kuvaavia laskelmia. Hän pystyy tulkitsemaan yrityksen tilinpäätöstä pääomien, varallisuuden, maksukyvyn ja tuloksen suhteen sekä laatimaan karkean tulosennusteen. Hän tuntee verotuksen pääperiaatteet niin,

että pystyy ottamaan kantaa veroilmoituksen sisältöön. Hän on selvillä yritystoiminnan pääasiallisista rahoituslähteistä ja pystyy tekemään edullisuusvertailuja. Hän tuntee ammattialaan liittyvät vakuutustarpeet sekä tiedostaa oman vakuutus- turvansa. Hän osaa hakea asiantuntija-apua eri toimintavaihtoehtojen arviointiin, rahoitus- ja vakuutusturvaan sekä muihin yritystoimintaan liittyviin kysymyksiin.

Tutkinnon suorittaja tuntee oman ammattitaitonsa ja osaa arvostaa ja myydä sitä. Hän osaa solmia ja ylläpitää toiminnan jatkuvuuden kannalta kestäviä asiakas- ja yhteistyösuhteita. Hän tiedostaa moitteettoman yrityskuvan ja markkinoinnin merkityksen yrityksen menestymiselle sekä pystyy suunnittelemaan ja tekemään markkinointiin kuuluvia toimenpiteitä. Hän ymmärtää oman toimintansa vaikutukset yrityskuvaan ja yrityksen kannattavuuteen sekä koko alan imagoon. Hän toimii asiakaslähtöisesti, luontevasti ja ystävällisesti, reagoi saamaansa palautteeseen ja korjaa toimintaansa sen perusteella. Hänellä on vastuullinen asenne työtään, asiakkaita ja heidän hevosiaan kohtaan. Hän toimii kustannustietoisesti ja kehittävästi erilaisissa vuorovaikutus- ja ongelmatilanteissa. Hän pystyy kommunikoimaan ammatillisissa ydinasioissa myös muulla kuin äidinkielellään niin, että ymmärtää selkeää ja yksinkertaista puhetta ja selviää tällä kielellä yksinkertaisissa tiedonvaihtoa vaativissa puhetilanteissa.

Tutkinnon suorittaja tuntee eläinsuojelua, hevosenpitoa ja ympäristönsuojelua sekä hevoskauppaa koskevat säädökset ja määräykset ja osaa toimia niiden mukaan. Hän pystyy tarvittaessa neuvomaan asiakkaita hevosen terveelliseen ympäristöön, kuten tallin ja tarha-alueiden hygieniaan liittyvissä kysymyksissä. Hän tuntee hevosalaa koskevat työehdot, sosiaaliturvaan liittyvät kysymykset sekä työsuojelua koskevat säädökset ja ottaa ne huomioon toiminnassaan. Hän osaa pitää huolta omasta jaksamisestaan ja hyvinvoinnistaan. Hän tuntee järjestötoiminnan ja kokoustekniikan periaatteet ja osaa toimia puheenjohtajana ja sihteerinä. Hän osaa käyttää sähköpostia, Internetiä ja tietotekniikan sovellusohjelmia. Hän osaa hankkia tarvitsemaansa tietoa ja soveltaa sitä työssään.

5 § Ammattitaidon osoittamistavat

Ammattitaidon osoittamiseksi annettavien näyttöjen lähtökohtana on saada selville, kuinka hyvin käytännön taidot ja niiden pohjana oleva tietoperusta sekä käsitteelliset rakenteet ovat soveltuneet yhteen ja suhteessa siihen, mitä tutkinnon eri osissa vaaditaan. Tämä on osoitettava pääasiassa toiminnallisilla tehtävillä, joita voidaan tarvittaessa täydentää suullisesti, kirjallisesti tai muilla tavoin.

Taidon pääasiallisena arviointimuotona on käytettävä työnäyttöä, taitotestiä, työtoiminnan havainnointia tai simulointia ja kestoaltaan vaihtelevia projekti- tehtäviä. Myös aikaisemmin dokumentoituja näyttöjä vaadittavasta osaamisesta sekä muita arviointimenettelyjä ja näiden yhdistelmiä voidaan käyttää. Yksittäisen arviointimuodon käytön valinnassa on otettava huomioon muun muassa, kuinka hyvin se sopii tutkintovaatimusten arviointiin, miten se vastaa työelämän luonnol- lisia käytäntöjä, kuinka hyvin sen avulla voidaan erotella haluttu pätevyys ei- pätevistä osaamisesta, miten helppokäyttöinen se on eri toimintaympäristöissä sekä kuinka selkeä se on arvioijille ja arvioitavalle. Edellytetyt ammattitaidon taustalla

olevan tiedon ja ymmärryksen tason selvittämiseksi toiminnallisen näytön tukena voidaan käyttää kyselyjä ja haastatteluja, itse- ja ryhmäarviointia, kirjallisia tuotoksia, asiantuntijakeskusteluja tai muuta keinoa, jolla arvioitavan osaamisen taso täsmentyy.

Ammattitaito on arvioitava jokainen tutkinnon osa kerrallaan vertaamalla arvioitavan ammattitaitoa vastaavan tutkinnon osan ammattitaitovaatimuksiin. Arviointikriteerien mukainen suoritus on hyväksyttävä. Mikäli tutkinnon suorittajalla on esittää aiemmin dokumentoituja näyttöjä, arvioijat arvioivat ne osana suoritettavan tutkinnon osan näyttöä. Tutkintotoimikunta määrittelee kriteerit näyttöjä arvioiville henkilöille. Lähtökohtana on, että arvioijilla on hyvä ammattitaito kyseessä olevalla tutkinnon alalla.

Ammatin kuvaus

Kengitysseppä on hevosten kavionhoidon ja kengittämisen ammattilainen. Hän toimii ammatinharjoittajana, jonka asiakaskunta koostuu hevosten omistajista ja valmentajista. Hevosten omistajat ja valmentajat ovat ratsu- tai ravitallin pitäjiä tai talliyritysten asiakkaita. Kengitysseppä tekee työtään asiakkaan tallilla kuljettaen autossaan kengityskaluston ja -tarpeiston. Vain harvat kengityssepät toimivat omasta kengityspajastaan käsin. Kengityssepän ammatti on suhteellisen raskas ja fyysistä kuntoa ja kestävyyttä vaativa.

Maassamme on vajaat 70 000 hevosta. Hevosten määrä kasvaa koko ajan, kun hevosurheilun ja -harrastuksen eri lajien suosio lisääntyy. Kaikki hevoset vaativat säännöllistä kavionhoitoa, ja valtaosa hevosenomistajista tarvitsee kengityssepän palveluja. Ammattikunnan työtilanne onkin erittäin hyvä.

Kengityssepältä vaaditaan kengitystaidon ohella hyvää hevosten käsittelytaitoa sekä hevosenpidon monipuolista tuntemusta. Häneltä odotetaan usein ohjeita paitsi kavionhoidossa myös hevosen muussa hoidossa. Hän saattaakin olla ainoa hevosalan ammattilainen, joka vierailee hevosharrastajien tallilla. Näin kengityssepällä on myös merkittävä asiantuntijan ja neuvojan rooli. Tästä johtuen häneltä vaaditaan asiakaslähtöisyyttä, palveluhenkisyttä, viestintä- ja yhteistyötaitoja sekä ammatti-asioiden hoidossa riittävää kielitaitoa. Kengityssepän asennoitumisen työhönsä ja kengitettäviin hevosiiin tulee olla vastuullista ja toiminnan joustavaa tilanteiden niin vaatiessa. Hän osaa ohjata ja innostaa kengittämisestä kiinnostuneita opiskelijoita heidän työelämäjaksoillaan.

Kengityssepän yleiseen ammattisivistykseen kuuluu tuntee pääpiirteittäin suomalainen hevosalous ja sen nykyaikaan johtaneet kehitysvaiheet. Hän tuntee hevosalan tuotantomuodot ja niiden taloudelliset ja toiminnalliset mahdollisuudet varsinaisen asiantuntijaosaamisensa lisäksi. Hänen tulee ajatella taloudellisesti ja osata hinnoitella palvelunsa tilanteen mukaan. Hevosalous on kansainvälinen ala, sen harrastajien määrä kasvaa ja muuttuu moninaisemmaksi myös Suomessa vuosi vuodelta. Ammattitaitonsa ylläpitämiseksi kengityssepän on seurattava alalla tapahtuvaa kehitystä, hankittava uusinta tietoa ja pyrittävä ennakoimaan ammatinsa ja koko hevosalouden tulevia suuntauksia.